

«Балаңызғы қазақ тілін үйренуге қалай көмектесуге болады»

Қазіргі қоғамда мемлекеттік тілді меңгеру – әрбір азаматтың маңызды міндеттерінің бірі. Бұл үдеріс мектептен емес, балабақшадан басталуы тиіс. Мектепке дейінгі жаста бала тілді тез қабылдайды, есту және есте сақтау қабілеті жоғары болады. Сондықтан балабақшада қазақ тілін үйрету – баланың болашақ тілдік дамуының негізін қалаушы басты кезең.

Қазақ тілін үйретудің маңызы

Мектепке дейінгі жаста тіл үйрету:

- баланың сөздік қорын байытады;
- ойлау, есте сақтау қабілетін дамытады;
- өзге ұлт балаларының қазақ тіліне бейімделуіне мүмкіндік береді;
- мемлекеттік тілге деген құрмет пен қызығушылықты қалыптастырады.

Балабақшада алған тілдік база баланың мектептегі үлгеріміне тікелей әсер етеді.

Балабақшада қазақ тілін оқыту келесі қағидаларға сүйенуі тиіс:

1. Жас ерекшелігін ескеру

Баланың қабылдау мүмкіндігі оның жасына тікелей байланысты. Кіші жаста қысқа сөздер, ересек топта сөйлемдер қолданылуы керек.

2. Мақтау мен қолдау — баланың ішкі мотивациясын арттырады.

Бала тілді қызығып үйренсе, нәтиже әлдеқайда жақсы болады. Қазақ тілін міндет емес, қызықты құрал ретінде көрсетіңіз. Тілді үйрену арқылы жаңа достар табуға, мультфильм көруге, ойын ойнауға болатынын түсіндіріңіз. Баланың әр кішкентай жетістігін міндетті түрде мақтаңыз.

Қарапайым қадамдар:

- Үйде күнделікті қолданылатын сөздерді қазақша айтыңыз тамақ, су, кітап, ойыншық, киім, отыр, тұр, кел, тыңда, рахмет т.б.

Бұл сөздер күн сайын қайталанған жағдайда, бала оларды еркін қабылдайды.

- Таңертең және кешке қазақша амандасу әдетін енгізіңіз.
- Кейбір күндерді «қазақша сөйлесу күні» деп белгілеңіз.

Бала есту арқылы тілге тез үйренеді.

3. Ойын арқылы үйрету

Балалар үшін ойын — ең тиімді оқу әдісі.

Ойын түрлері:

- Суреттер арқылы сөз үйрену
- «Бұл не?» ойыны
- Рөлдік ойындар (дүкен, дәрігер, мектеп)
- Қазақша жұмбақтар мен жаңылтпаштар

Ойын кезінде бала қателесуден қорықпайды.

4. Қазақша мультфильм, ән, ертегі пайдалану

- Жас ерекшелігіне сай қазақша мультфильмдер көрсету
- Қазақ балалар әндерін бірге тыңдау, айту
- Ұйықтар алдында қысқа ертегілер оқу.

Тыңдау арқылы сөздік қор мен дұрыс дыбыстау қалыптасады.

5. Кітап оқуды дағдыға айналдыру

- Әдемі суретті, қысқа мәтінді кітаптар таңдаңыз

- Балаға дауыстап оқып беріңіз
- Оқығаннан кейін сұрақ қойыңыз:

«Бұл кейіпкер не істеді?», «Саған қайсысы ұнады?»

Бұл әдіс сөйлеу мен ойлау қабілетін дамытады.

6. Баламен бірге үйреніңіз

Егер ата-ана өзі де қазақша үйреніп жүрсе:

- Бала өзін жалғыз сезінбейді
- Үйренуге деген сенімі артады
- Қателесу қалыпты екенін түсінеді

«Біз бірге үйреніп жатырмыз» деген ұстаным өте маңызды.

7. Қателігін сынамаңыз

- Баланың қатесін қатты түзетпеңіз
- Дұрыс нұсқасын жай ғана қайталап айтыңыз
- Күлмеу, ұялтпау — ең басты шарт

✗ «Сен дұрыс айтпадың»

✓ «Жақсы, енді былай айтайық...»

8. Жүйелілік пен сабыр

- Күн сайын 10–15 минут болса да жеткілікті
- Бір күнде көп талап қоймаңыз
- Нәтиже бірден көрінбеуі мүмкін — бұл қалыпты жағдай

Тіл үйрену — ұзақ, бірақ қызықты процесс.

Ата-ананың қолдауы мен дұрыс бағыт-бағдары баланың қазақ тілін меңгеруінде шешуші рөл атқарады. Жылы қарым-қатынас, ойын, күнделікті тәжірибе және сабыр — табыстың кілті.

Қорытынды

Қорытындылай келе, қазақ тілін үйрету – баланың тұлғалық дамуына, ұлттық сана-сезімінің қалыптасуына ықпал ететін маңызды үдеріс. Ойын, жүйелілік, мейірім мен сабыр арқылы ғана бала қазақ тілін еркін қабылдай алады.

Дұрыс ұйымдастырылған тілдік орта — болашақта мемлекеттік тілді меңгерген, өз ойын еркін жеткізе алатын тұлға қалыптастырудың берік негізі болып табылады.